

Utrikesdepartementet

Strategi för Sveriges samarbete med Gröna klimatfonden (GCF) 2023–2026

1. Strategins huvudprioriteringar

Fondens verksamhet ska inkludera samtliga tre mål i Parisavtalet, utsläppsminskningar, klimatanpassning samt skifte av globala finansieringsflöden till fossilfrihet och investeringar som ger låga utsläpp. Fonden ska ha särskilt fokus på att effektivt minska de stora utsläppen och engagera de stora utsläpparna. En stor andel av anpassningsprojekten ska riktas mot redan utsatta utvecklingsländer, inklusive sårbara och konfliktdrabbade.

Sverige ska driva på för att vidareutveckla fondens roll som effektiv katalysator och hävstång för att mobilisera kapitalflöden, inte minst privat kapital, till klimatinvesteringar, bl.a. lån, garantier och ägarkapital riktade till den privata sektorn. Detta inkluderar utveckling av ett investerings- och riskramverk och ökad samverkan med näringslivet.

2. Strategins omfattning

Denna strategi ska ligga till grund för svenskt samarbete med Gröna klimatfonden, GCF, för perioden 2023–2026. Den fastställer mål, prioriteringar och arbetsformer. Strategin är styrande för Regeringskansliet och berörda utlandsmyndigheter. Det stöd som förmedlas av Sida genom multilaterala organisationer, det så kallade multi-bi-stödet, ska vara i linje med strategin.

Strategin ska vägleda svenska ståndpunkter för förhandlingarna om den kommande fyraårsbudgeten för perioden 2024–2027, och påfyllnaden av GCF (GCF-2) som genomförs under 2023.

3. Organisationens uppdrag och verksamhet

Fonden etablerades vid FN:s klimatmöte i Cancun 2010. Fonden är tillsammans med den globala miljöfonden (GEF) en del av klimatkonventionens finansiella mekanism. Fonden ska bistå utvecklingsländerna i genomförandet av sina åtaganden under Parisavtalet och bidra till de utsläppsminskningar som är nödvändiga för att nå Parisavtalets temperaturmål.

Organisationens övergripande mål anges i fondens stadgar, den sk Governing Instrument. Gröna klimatfonden har som mandat att väsentligt bidra till de globala ansträngningarna att nå de mål som satts upp av klimatkonventionen (UNFCCC). Fonden ska främja en motståndskraftig hållbar utveckling och paradigmskifte genom att finansiera genomgripande systemförändrande insatser för att minska utsläpp av växthusgaser och bidra till klimatanpassning i utvecklingsländer. Fonden tillhandahåller stöd för både utsläppsminskningar och klimatanpassning och strävar efter en jämn fördelning mellan båda över tid. Minst hälften av stödet för anpassning ska enligt fondens styrdokument gå till särskilt sårbara länder, däribland de minst utvecklade länderna, små ö-stater och afrikanska länder. Fonden har fram till juli 2023 fördelat cirka 12,8 miljarder USD i klimatfinansiering till 228 projekt världen över, och samtidigt mobiliserat 35,4 miljarder USD i samfinansiering. Fondens strategiska målsättning fram till 2030 är att bidra till utsläppsminskning om 1,5 till 2,4 Gton CO₂-ekv. Och bidra till förstärkt klimatanpassning för 570–900 miljoner människor.

Fondens målområden är:

- Kapacitetsstöd till att förbereda och genomföra klimatinvesteringar,
- Utsläppsminskning och anpassning: Paradigmskiften och systemomställning inom sektorer,
- Klimatanpassning och byggande av motståndskraft mot akuta hot från klimatförändringar för de mest utsatta,
- Privatsektor: Innovation och grönare investeringsflöden till klimatinvesteringar.

Fonden har ingen närvaro i länder dit stöd förmedlas. Fondens medel kanaliseras istället till en rad nationella, regionala och internationella organisationer som ackrediteras till fonden för att genomföra projekt och program.

Fonden förväntas, i kraft av sin storlek och som en del av klimatkonventionens finansiella mekanism, fortsätta vara en central aktör i den framtida klimatarbeteplaneringen samt bidra till konsolidering av det nuvarande klimatfinansieringslandskapet, som i dag präglas av fragmentisering. Att resursstarkare länder tar ansvar för den globala klimatomställningen genom stöd till klimatkonventionens finansiella mekanism är en avgörande förutsättning för progressiva förhandlingar inom klimatkonventionen och i förlängningen möjligheten att begränsa klimatförändringarna.

Vid den första reguljära påfyllnaden till fonden som slutfördes i oktober 2019 gjorde ett trettiotal länder, både traditionella givare och icke-Annex I-länder¹, utfästelser till fonden som tillsammans uppgick till 9,99 miljarder USD för perioden 2020–2023. GCF är därmed idag den enskilt största multilaterala fonden för klimatbistånd. Sveriges kärnstöd för 2020–2023 uppgår till åtta miljarder kronor, vilket gör Sverige till den femte största givaren i absoluta termer.

Fonden etablerades som en operativ enhet under klimatkonventionens finansiella mekanism. Fonden får därmed övergripande vägledning från konventionens partsmöten. Fonden leds av en styrelse bestående av 24 medlemmar, hälften vardera från utvecklade länder och utvecklingsländer. Sverige tillhör i kraft av att vara femte största givare till fonden en av de sex länder som 2022-2024 har en egen plats i styrelsen. Övriga medlemmar i styrelsen är representerade i valkretsar, sammansatta av två eller fler länder.

Alla regioner drabbas av klimatförändringarna. Värst drabbade är särskilt sårbara utvecklingsländer med svag samhällsstyrning, där klimatförändringarna förvärrar fattigdom, otrygg livsmedelsförsörjning och humanitära kriser vilket också kan få allvarliga följder för fred och säkerhet. Klimatförändringarna medför ökande humanitära behov och bidrar till påtvingad förflyttning. Parallellt fortsätter utsläppen – som enligt FN:s klimatpanel måste halveras till 2030 – att öka. De stora utsläppen kommer från medel- och höginkomstländer och GCF har en roll att bidra till innovation och att skala upp utsläppsminskande åtgärder även i medelinkomstländer.

Att bekämpa klimatförändringarna och främja en miljömässigt hållbar utveckling är därför ett högt prioriterat område i det svenska utvecklings-

¹ Listan, som utgör en bilaga till Kyotoprotokollet, omfattar de industrialiserade länderna, inklusive länderna i det gamla östblocket.

samarbetet. Med GCF:s uppdrag och roll har fonden en hög relevans för regeringens klimat- och utvecklingspolitiska mål. GCF stöder genomförandet av de tre stora utvecklingsöverenskommelserna som världens länder beslutade om 2015: Parisavtalet om klimat, Agenda 2030 om hållbar utveckling, samt Addis Ababa Action Agenda om utvecklingsfinansiering. Därutöver bidrar fondens projekt till målen i Sendairamverket för katastrofriskreducering 2015-2030.

4. Sveriges mål och prioriteringar avseende organisationens verksamhet

Målet för svenskt internationellt bistånd är att skapa förutsättningar för bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck. Utvecklingssamarbetet utgör en del av Sveriges genomförande av Agenda 2030 och ska ta sin utgångspunkt i principerna om bistånds- och utvecklingseffektivitet liksom i Agenda 2030, Agendan för utvecklingsfinansiering samt Parisavtalet. Regeringen vill utöka och effektivisera klimatbiståndet och ett svenskt engagemang i GCF är en del i detta.

Målet för Sveriges stöd till GCF är att bidra till de mål som satts upp av det internationella samfundet för att bekämpa klimatförändringarna, genom att stödja utvecklingsländerna att genomföra sina nationella klimatplaner för både utsläppsminskning och anpassning². Detta ska göras genom att stödja effektfulla klimatinvesteringar.

Att begränsa klimatförändringarna samt ett hållbart nyttjande och förvaltning av planetens naturresurser och ekosystem är en förutsättning för en långsiktig ekonomisk tillväxt och att människor ska ha förutsättningar att åtnjuta mänskliga rättigheter.

Sverige ska genom styrelsemedverkan, dialog, påverkansarbete och finansiella bidrag verka för att Gröna klimatfonden uppfyller sitt uppdrag och genomför sin strategiska plan. Sverige ska särskilt verka för och följa upp nedan mål och prioriteringar.

² Genomförande av ländernas åtaganden i klimatkonventionen beskrivna i: NDC – National Determined Contributions, AC – Adaptation Communications, NAP – National Adaptation Plans och LTS – Long Term Strategies

Klimatomställning och ekonomisk utveckling

- Fondens verksamhet ska inkludera samtliga tre mål i Parisavtalet, dvs. både att finansiera insatser riktade mot utsläppsminskningar, klimatanpassning samt att skifta globala finansieringsflöden till fossilfrihet och investeringar som ger låga utsläpp.
- Vidareutveckling av GCF:s roll som finansiell mekanism under klimatkonventionen och dess mandat att bidra till systemskifte och effektiva klimatåtgärder. Sträva efter mervärde i det internationella utvecklings- och klimatfinansieringssystemet i syfte att undvika överlappande mandat och att säkerställa att olika aktörer kompletterar varandra på bästa vis.
- Att GCF utvecklas till en effektiv katalysator och hävstång som mobiliserar kapitalflöden till klimatinvesteringar, inte minst för privat kapital, bl.a. genom att utveckla nya finansiella instrument riktade till den privata sektorn såsom garantier och försäkringslösningar. Fonden ska fortsätta utveckla användningen av ägarkapital som verktyg för att mobilisera privat kapital.
- Att fonden får en tydlig roll i genomförandet av Parisavtalets artikel 2.1c som betonar att globala finansieringsflöden ska stödja energiomställning och grön ekonomi, bl.a. genom partnerskap med långsiktiga investerare samt genom att verka för att fondens genomförandeorganisationer anpassar sina investeringsportföljer i linje med Parisavtalet.
- Att GCF bidrar till att undanröja investeringshinder för den privata sektorn i anpassningsprojekt genom innovativ projektdesign.
- Att GCF bidrar till institutions- och kapacitetssupplyggnad i fondens genomförandeorganisationer.

Miljö- och klimatmässig hållbar utveckling och hållbart nyttjande av naturresurser

- Ett tydligt fokus på minskade utsläpp av växthusgaser, särskilt med inriktning på de stora utsläppen och utsläpparna, samt en hög grad av klimatrelevans i fondens anpassningsinsatser³. En stor andel av anpassningsprojekten ska riktas mot redan utsatta utvecklingsländer, inklusive sårbara och konfliktdrabbade.
- Tydliga investeringsriktlinjer och kriterier som bidrar till att GCF:s investeringsportfölj uppnår önskad genomslagskraft, genom att bidra till utvecklingsländernas ansträngningar att bygga upp klimatsmarta samhällen. Vägledande vid bedömning av projekt och program ska vara graden av minskad klimatpåverkan och stärkt motståndskraft mot klimatförändringar, innovation, potential att mobilisera klimatfinansiering från andra källor, inte minst den privata sektorn, i stor skala och kostnadseffektivitet.
- Stärkta kopplingar mellan GCF:s arbete och genomförandet av Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling, i synnerhet de mål med närmast bäring på miljö och klimat. Ökade insatser inom gränssnittet klimat, hav, biologisk mångfald och dess kopplingar till resilenta och hållbara livsmedelssystem samt ökad integrering i verksamheten.
- Att GCF ska möta ökande behov i redan utsatta, sårbara och konfliktdrabbade länder med större flexibilitet i syfte att öka de finansiella flödena till dessa länder, det kan gälla länder där det inte finns en fungerande nationell fokuspunkt för GCF. Katastrofriskreducering och andra anpassningsåtgärder som förebygger humanitära kriser ska inkluderas bland tematiska prioriteringar.
- Att ackrediterade genomförandeorganisationers klimatavtryck minskar över tid, vilket bl.a. ska utgöra ett kriterium vid re-ackreditering.

³ Projekt som finansieras ska bedömas utifrån potential till klimatanpassning och utsläppsminskning, andra positiva utvecklingseffekter är välkomna men är inte styrande för att motivera finansiering från GCF.

- Finansiering av program snarare än enskilda projekt i syfte att stärka fondens genomgripande inverkan samt tillvarata synergier.
- Att GCF fortsätter utveckla resultatbaserad finansiering, i synnerhet för utsläppsminskande investeringar.

Jämställdhet

- Att GCF inom ramen för fondens syfte aktivt ställer krav i projekt för att främja kvinnors ekonomiska egenmakt.
- En regelbunden uppföljning av GCF:s jämställdhetsarbete samt jämställdhetseffekterna av GCF-finansierade insatser och partnerskap med ackrediterade organisationer.

5. Sveriges mål och prioriteringar gällande organisationens arbetssätt

Fondens strategiska plan definierar operativa prioriteringar. GCF har fortfarande en hög grad av styrelsebeslut gällande interna policies och operativa frågor. Sverige ska fortsatt verka för ytterligare delegering till fondens exekutiva direktör. Viktiga styrningsreformer har genomförts, inte minst införandet av omröstningsregler i styrelsearbetet när konsensus inte kan nås. Behovet av ytterligare styrningsreformer kvarstår dock.

Styrelsen har under 2022 fastställt ett integrerat resultatramverk som har varit en central fråga för Sverige. Styrelsen har också fattat beslut om en privatsektorsstrategi samt ett uppdaterat ackrediteringsramverk som bl.a. möjliggör för ackreditering på projektnivå. Båda syftar till att stärka fondens samverkan med den privata sektorn.

Skilda prioriteringar i fondens styrelse gör att framstegen med strategisk vägledning fortskrider stegvis. Existerande policygap och luckor i styrelsens strategiska vägledning inverkar på fondens operativa effektivitet, inte minst vad gäller möjligheten att prioritera bland inkomna projektförslag, samt samverkan med den privata sektorn och möjligheten att mobilisera finansiering i stor skala. Sverige har varit och är en konsekvent röst i att lyfta behovet av fortsatta styrningsreformer och är en drivande kraft bakom att

stärka sekretariatets roll vis-à-vis styrelsen samt att öka effektiviteten i styrelsens arbete.

Mot denna bakgrund ska Sverige främst verka för och följa upp följande gällande organisationens arbetssätt:

- att styrelsens arbete samt beslutsfattande är så effektivt som möjligt genom att bl.a. förfaranden som i ökad utsträckning gör det möjligt att fatta beslut mellan mötena samt att delegera relevanta beslut till sekretariatet och att arbetet i styrelsens kommittéer är så effektivt som möjligt.
- att GCF:s styrelse och sekretariat snarast fyller existerande policygap, vidareutvecklar policier för att ge strategisk vägledning till länder och genomförande organisationer, samt till fondens sekretariat för framtagandet och prioritering av projektförslag och i valet av framtida partnerorganisationer. Fortsatt reformering av policy och regler kring ackreditering av partnerorganisationer är angelägen.
- ökad samverkan med näringslivet och för ett tydligt investerings- och riskramverk. Detta bör ske för att ge investerare och andra intressenter en tydlig uppfattning om fondens ambitioner och riskvilja både vad gäller vilka typer av projekt fonden är villig att investera i samt hur stora riskandelar fonden är villig att ta.
- en så hög grad av utvecklingseffektivitet som möjligt, genom att stärka nationellt ägarskap, tillämpning av hållbarhetskriterier i all upphandling och utvecklade samarbetsformer med civilsamhället och den privata sektorn samt stärkta system för ansvarsutkrävande. Verksamheten utformas med hänsyn till en omvärld där även andra finansiella flöden än traditionellt bistånd spelar en viktig roll för klimat- och utvecklingsfinansiering.
- att förenkla för de minst utvecklade länderna, särskilt de sårbara och konfliktdrabbade, att effektivt kunna tillgodogöra sig internationell klimatfinansiering via fondens medel genom bl.a. förenklade ansöknings- och beslutsprocedurer. Projekt som rör de mest utsatta och sårbara länderna ska ges företräde vid prioritering mellan förslag av lika hög kvalitet.

- att fonden vidareutvecklar och tillämpar nya finansiella instrument såsom garantier, försäkringslösningar, ägarkapital och gröna obligationer. Valet av finansiella instrument bör baseras på en analys av instrumentens potentiella hävstångseffekt i förhållande till kostnader, samt finansiella risker. På sikt bör fonden utforska möjligheten att kombinera klimatfinansiering och finansiering genom internationell utsläppshandel (Parisavtalets artikel 6) med beaktande av robust metodik för s.k. blended finance och anspråk på / fördelning av utsläppsminskningar.
- att fonden systematiskt integrerar ett jämställdhetsperspektiv och konfliktperspektiv i sin verksamhet — i syfte att minimera eventuella negativa bieffekter. Ett bredare jämlikhetsperspektiv ska även bevakas i utvecklingen av interna policies.
- att GCF har tydliga beslutade policyer på plats för att motverka korruption, maktmissbruk, sexuella trakasserier och exploatering, och utnyttjande, samt diskriminering både inom den egna organisationen och inom ramen för GCF:s insatser inklusive fondens ackrediterade genomförandeorganisationer.
- stärkt öppenhet i förberedelse- och beslutsskedet avseende både projektansökningar och ansökningar för framtida ackrediteringar.
- att GCF breddar givarkretsen till att också omfatta utvecklingsländer.

6. Former för svenskt påverkansarbete och samverkan

Regeringen vill med politisk tonvikt vid miljö- och klimatfrågor och stort kärnstöd aktivt påverka den verksamhet GCF bedriver. Sedan den initiala påfyllnaden för perioden 2015–2018 där Sverige blev sjätte största givare till fonden har Sverige en egen styrelseplats.

Regeringskansliet (Utrikesdepartementet) har det operativa ansvaret för Sveriges samarbete med Gröna klimatfonden.

Nära samverkan med, informationsutbyte och stöd från berörda myndigheter bedöms vara en förutsättning för att kunna få genomslag för svenska prioriteringar och målsättningar, i synnerhet Sida och

Energimyndigheten. GCF verkar i länder där Sverige genomför bilaterala biståndsfinansierade klimatinsatser, varför det är särskilt viktigt att tillgodogöra sig Sidas landspecifika kunskap vid projektgranskning. Därutöver har Skogsstyrelsen, Naturvårdsverket och Swedfund särskilt relevant expertkunskap att bidra med.

Sverige ska verka för att få genomslag för mål och prioriteringar ovan, bl. a. genom:

- Aktivt deltagande i GCF:s styrelsearbete inklusive styrelsens arbetsgrupper/kommittéer samt det löpande arbetet mellan styrelsemötena.
- Löpande bilateral dialog med GCF sekretariatet.
- Bevakning av och deltagande i förberedelser för de partsmöten under klimatkonventionen som ger vägledning för GCF:s framtida arbete.
- Uppsökande arbete (outreach) gentemot andra givarländer för att skapa samsyn kring vikten av och uppmana till utökade bidrag, och på så sätt säkerställa en stark påfyllnad av GCF .
- Informationsutbyte med näringsliv och aktörer med intresse att bidra med mobilisering av privat kapital till internationella klimatinvesteringar, inklusive projekt och program med GCF som delfinansiär.
- Samarbete med svenskt näringsliv, Business Sweden, Swedfund och andra aktörer i syfte att främja svenska företags affärsmöjligheter i de klimatinvesteringar, projekt och program som GCF delfinansierar.
- Ökad information kring fondens arbete till utlandsmyndigheterna.
- Svensk kompetens ska göras tillgänglig för GCF där så är möjligt och rekrytering av svensk personal till fondens sekretariat bör öka.
- De svenska resursbasen bör positioneras och nyttjas i ökad utsträckning, inklusive svenska företags lösningar för klimatomställning, anpassningsåtgärder och en hållbar utveckling.

Sida (eller i förekommande fall annan myndighet) kan på landnivå besluta om samfinansiering med GCF. Sida (och i förekommande fall andra myndigheter) ska hålla Regeringskansliet underrättat om samfinansiering av insatser med GCF. Sådan uppföljning ska ske löpande.

Organisationssamråd med berörda aktörer ska hållas en gång per år med syfte att dela erfarenheter från samarbete och dialog och stärka samfällt och strategiskt agerande. Organisationssamråden sammankallas av Regeringskansliet (Utrikesdepartementet).

7. Uppföljning

Resultat följs upp i förhållande till mål och prioriteringar i denna strategi, Gröna Klimatfondens strategiska plan och resultatramverk samt framförhandlade och av styrelsen fastställda policies under (GCF-1) och kommande strategisk plan (GCF-2). Uppföljningen baseras främst på organisationens årsrapport, dokumentation inom ramen för styrelsearbetet, utvärderingar samt Regeringskansliets, utlandsmyndigheternas och andra berörda myndigheters löpande bevakning av organisationens verksamhet.

Uppföljningen och Regeringskansliets (Utrikesdepartementets) bedömning av strategigenomförandet och måluppfyllelse dokumenteras i en årlig uppföljningspromemoria. Uppföljningen ska användas för den löpande styrningen av organisationen, resultatredovisning samt nästkommande organisationsbedömning.